

Metodologie ISK

Věda, paradigma, teorie

Ladislava Suchá, 4. března 2011, Brno

Věda, paradigma, teorie

Věda

„Užití systematických metod empirického pozorování, teoretické analýzy a logického vyhodnocování argumentů za účelem vytvoření souhrnu znalostí v určité oblasti“

(Giddens, 2001: s. 27)

Věda, paradigma, teorie

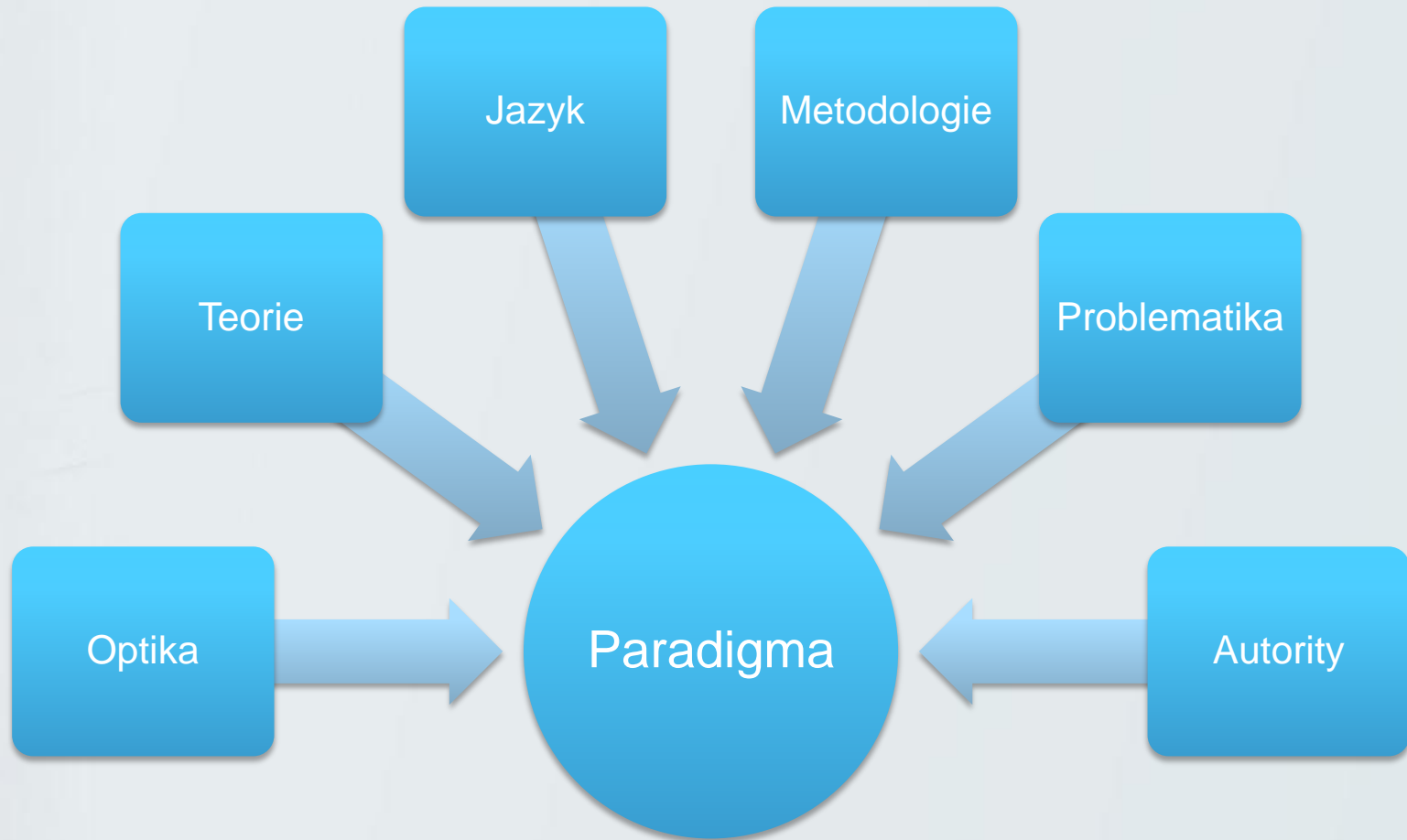
Paradigma

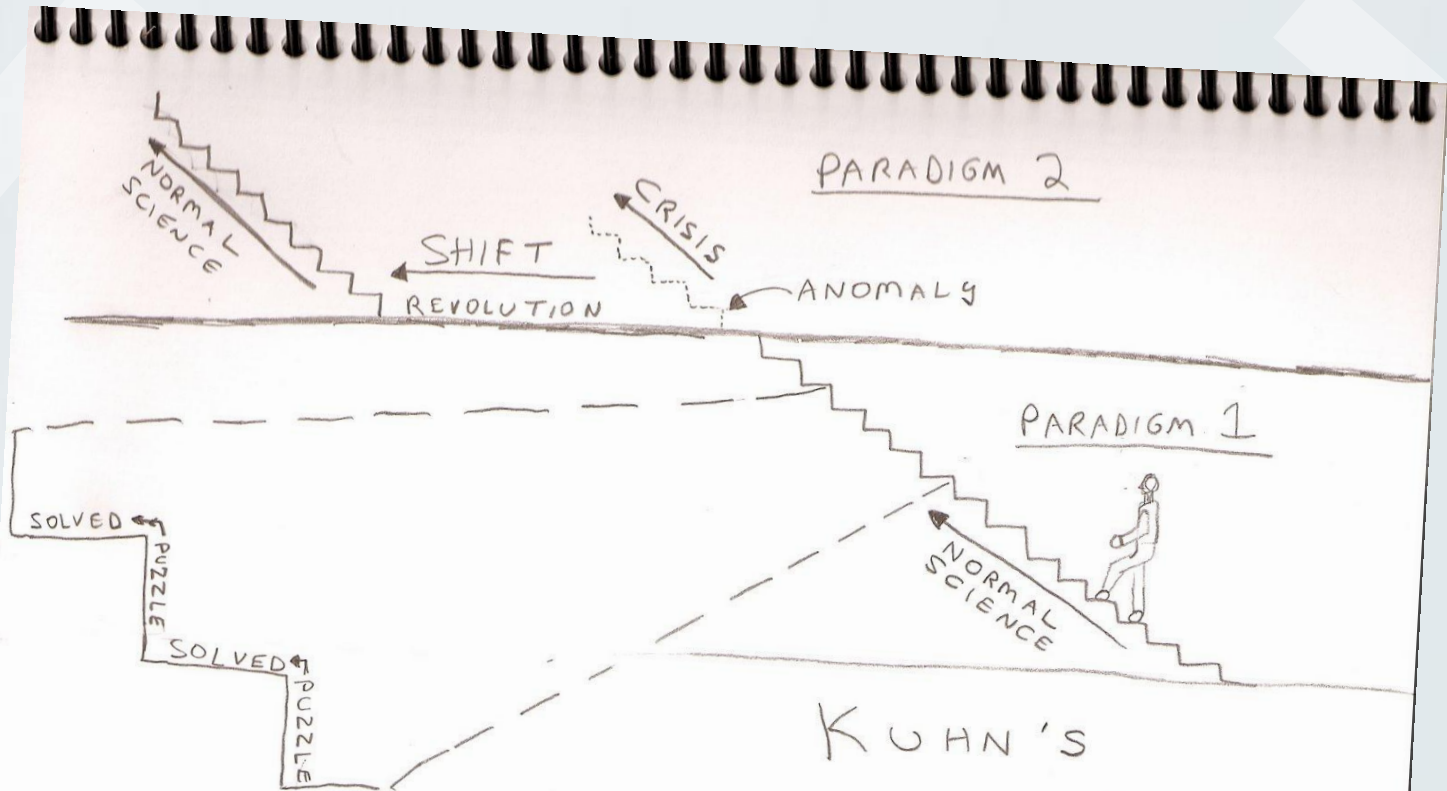
„Za paradigma považuji obecně uznávané výsledky, které v dané chvíli představují pro společenství odborníků model problémů a jejich řešení“

„Paradigma je to, co členové vědeckého společenství sdílejí, a naopak: vědecké společenství se skládá z lidí, kteří sdílejí nějaké paradigma.“

(Kuhn, 1997)

Věda, paradigma, teorie

KUHN'S

PARADIGM SHIFT

(AN INTERPRETATION)

- LOREN JOHNSON LMS@OU.EDU

Věda, paradigma, teorie

Teorie

„Teorie je soubor vzájemně souvisejících konstruktů (pojmu), definicí a výroků, který představuje systematický pohled na jevy tím, že specifikuje vztahy mezi proměnnými, s cílem vysvětlit nebo předpovědět tyto jevy.“

(Kerlinger, 1971)

Metateorie podle Bates (2005)

Historické paradigma

- Pochopení současného stavu skrze analýzu sociálních, politických, ekonomických vztahů a procesů v minulosti
- Kvantita i kvalita
- Porozumění historii * získání co největšího počtu dat * vysvětlení historických faktů * kontrola zdrojů atd. (Busha & Harter, 1980)

Metateorie podle Bates (2005)

Konstruktivistické paradigma

- Vychází ze sociologie (Schutz, Berger & Luckman) / pedagogiky (Vygotsky)
- Sociální realita neustále re-konstruována – při této konstrukci hraje klíčovou roli jazyk
- Znalosti a identity konstruované v diskurzích kategorizujících svět

Metateorie podle Bates (2005)

Diskurzivně-analytický přístup

- Ideové zdroje: Bakhtin, Foucault
- Zaměřuje se na odhalování skrytých motivací za textem – dekonstruktivistické čtení a interpretace
- Považována za produkt postmoderní vědy – neposkytuje jeden správný pohled, naopak odkrývá, že jeden správný pohled neexistuje

Metateorie podle Bates (2005)

Filozoficko-analytický přístup

- Teoretický výzkum
- Různé filozofické pohledy - lze mluvit o jednom paradigmatu?

Metateorie podle Bates (2005)

Kritická teorie

- Inspirovaná Frankfurtskou školou (Marx, Weber, Freud), post-strukturalismem (Foucault) atd.
- Vztah moci a vědění – hegemonie a nerovnost (kritika předchozích výzkumů)
- Co je informace/znalost? * Kdo o tom rozhoduje? (WHASP) * Kdo z toho těží / kdo ne?

Metateorie podle Bates (2005)

Etnografický přístup

- Nejprve v antropologii
- Field research: pozorování, studium dokumentů, rozhovory

Metateorie podle Bates (2005)

Sociokognitivní přístup

- Odpověď na kognitivní paradigma
- Využívání informace je determinováno individuálně i sociálně
- V ISK typicky doménová analýza (Hjørland & Albrechtsen, 1995) – sleduje organizaci znalostí v (odborných, oborových, volnočasových) komunitách

Metateorie podle Bates (2005)

Kognitivní přístup

- Zaměření na to, jak jedinec zpracovává informace
- Kognitivní procesy

Metateorie podle Bates (2005)

Bibliometrie

- Dokumenty jako odraz stavu vědeckého poznání
- Kvantitativní analýza vědecké komunikace
- Citační analýzy, webometrie
- Bibliometrické zákony

Metateorie podle Bates (2005)

Fyzikální přístupy

- Shannonova teorie informace
- Nejblíže k přírodním vědám

Metateorie podle Bates (2005)

Technologický přístup

- Uplatnění při konstrukci informačních systémů
- Zpracování přirozeného jazyka, AI
- Otázka „Funguje to?“

Metateorie podle Bates (2005)

Na uživatele zaměřený přístup

- Jde za technologický přístup – zaměřuje se na uživatelskou přívětivost
- Typicky uživatelská testování
- Design informačních systému
- Design služeb (?)

Metateorie podle Bates (2005)

Evolucionaristický přístup

- Biologie, evoluční psychologie
- Nový přístup v ISK (?)

Cvičení

